

Sociologie rodiny, 2

Párování, sňatkový trh,
homogamie, heterogamie

Tradiční společnost – záležitost tak fatální
jako je manželství nemůže být ponechána v
rukou mladých lidí

Změny v intimních vztazích v průběhu 19. století (Giddens, Transformace intimity):

- šíření ideálů **romantické lásky** v masovém měřítku (literatura), emocionální pouto se stává základem manželského svazku
- oddělení práce a domova
- limitovaná velikost rodiny – sexualita je poprvé pro ženy oddělena od nekonečného koloběhu těhotenství a porodů; stává se více majetkem individua, vzniká plastická sexualita

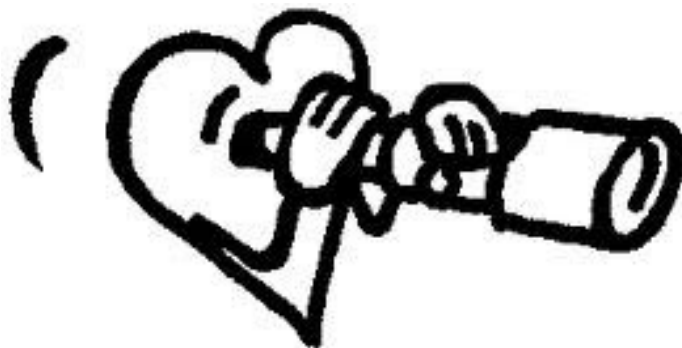

Moderní společnost – vybíráme si kohokoli?

Sňatkový trh

- Sociální prostor, v němž dochází k setkávání, vzájemného oceňování, zvažování a vytrídování párů, které potenciálně směřují k manželství (trvalému vztahu)
- Každý jím projde, někteří se vrací

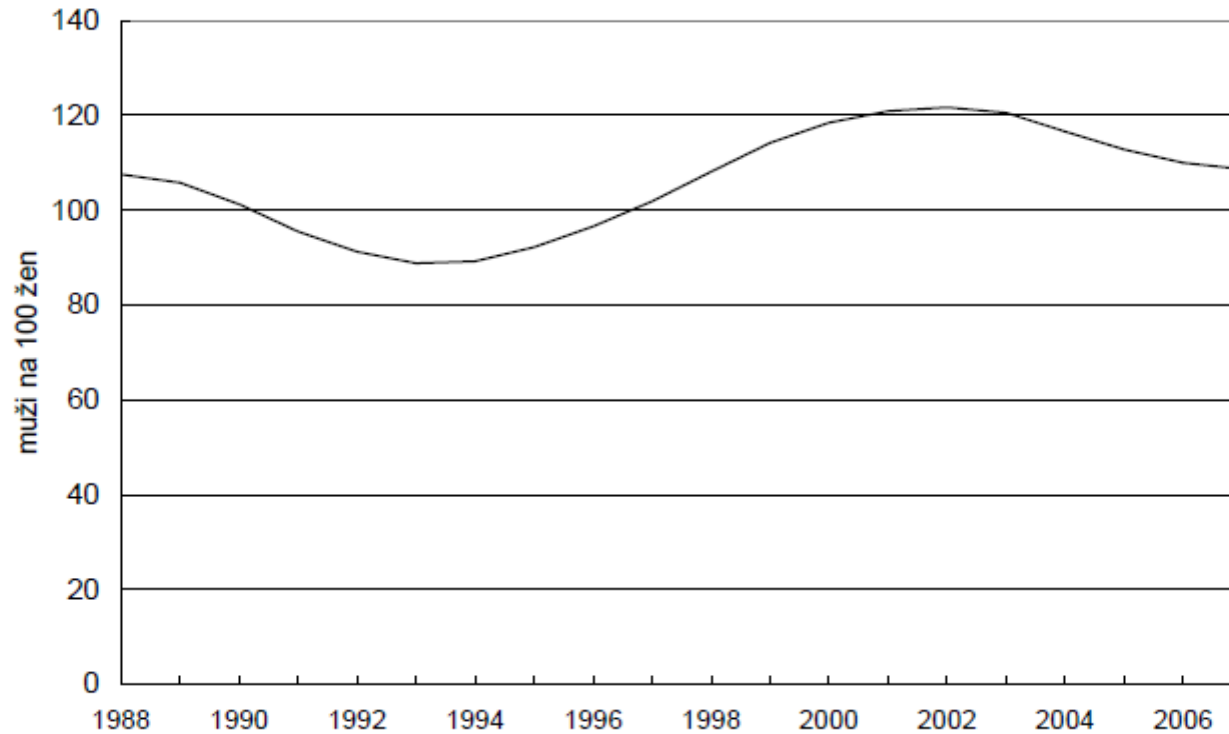

Teorie sňatkového trhu

- Model pracovního trhu (V. Oppenheimer)
- Model směny
- Hypotéza podobnosti (sociálně-konstruktivistický pohled na manželství)
- Vliv sňatkové tísně

Sňatková tíseň

Graf 1. Poměr mužů a žen v nejčastějším sňatkovém věku v letech 1988 až 2007 v České republice

Reakce na sňatkovou tíseň

- 1) Vyrovnání věku vstupu do manželství u mužů a žen, mladí lidé si začnou hledat své protějšky ve stejné věkové kohortě
- 2) Obliba alternativních partnerských voleb
- 3) Nárůst počtu svobodných v populaci;
- 4) nárůst počtu sňatků mezi jedním mužem a více ženami nebo jednou ženou a více muži;
- 5) nárůst počtu neformálních svazků jednoho muže s více ženami nebo jedné ženy s více muži

Systemové determinanty výběrového párování

- Exogamie x endogamie
- Homogamie x heterogamie
- Přímý a nepřímý vliv rodiny

Homogamie

- Sousedství a teritoriální blízkost
- Věk
- Etnická a rasová homogamie
- Náboženská homogamie
- Vzdělanostní a třídní homogamie

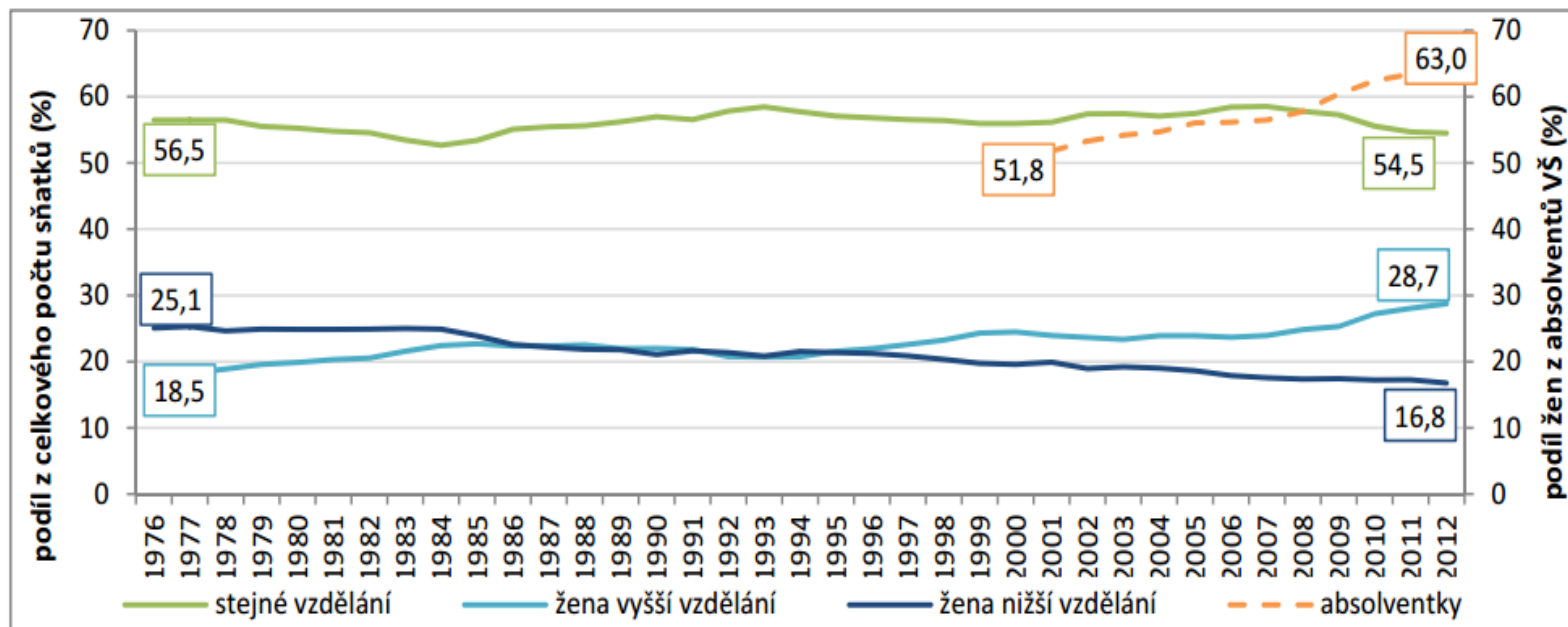
Vzdělanostní homogamie

Ke změně dochází u rozložení sňatků, kde jeden ze snoubenců má vyšší vzdělání. Zatím co na přelomu 70. a 80. let minulého století bylo častější, že ženich měl vyšší vzdělání než nevěsta, od konce 90. let je již častější, že vyšší vzdělání má naopak žena.

Sňatky podle vzdělání 2013

	CELKEM	ZŠ	Vyuč	SŠ	VŠ	?
ZŠ	1543	1120	170	166	55	32
Vyuč	5586	396	2639	1968	528	55
SŠ	8242	185	759	5190	1941	167
VŠ	5519	36	129	1354	3807	193
?	22609	48	59	221	194	22087

Graf č. 1 Vývoj vzdělanostní homogamie snoubenců v letech 1976-2012 a vývoj podílu žen mezi prvními absolventy vysokých škol v letech 2001-2012

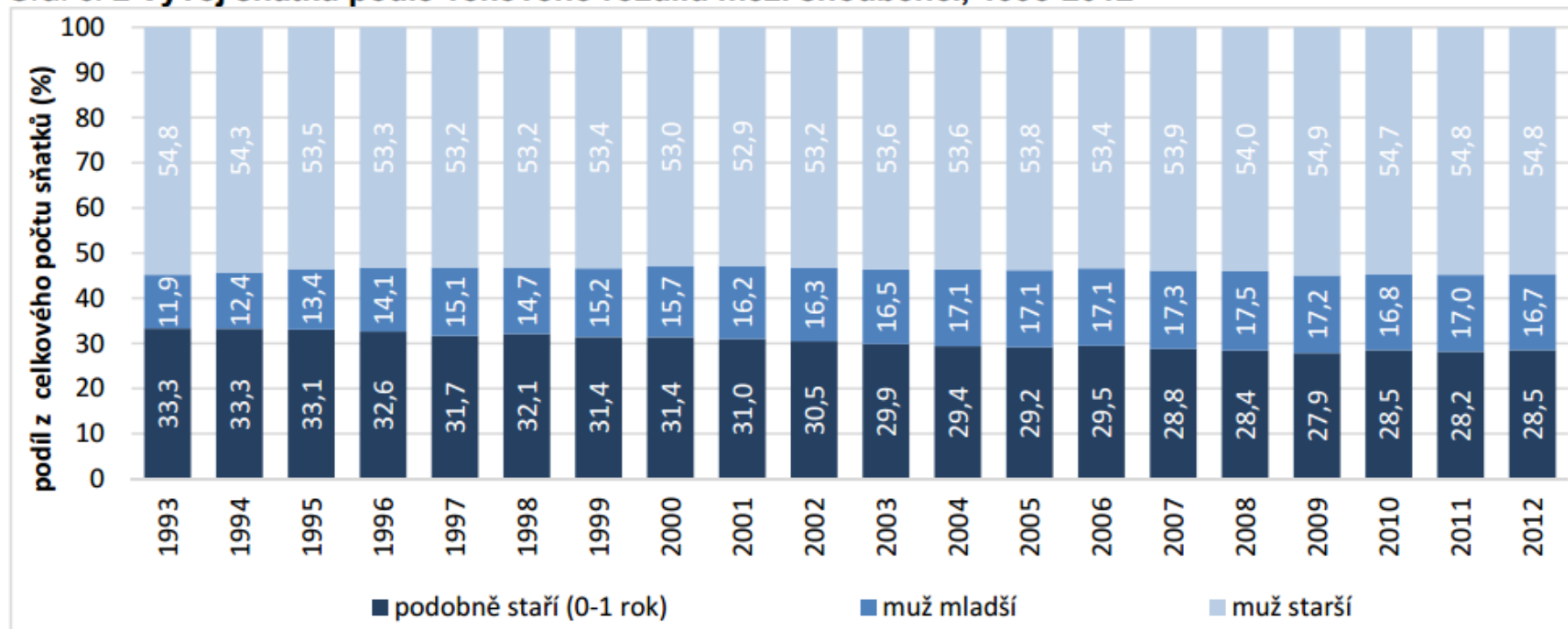

Zdroj dat: ČSÚ, MŠMT ČR, vlastní výpočty

Věková homogamie

Z hlediska věku jsou stabilně nejčastější sňatky, kde muž je starší, kterých je více jak polovina. Postupně však narůstá zastoupení, v minulosti spíše neobvyklých svazků s mladším mužem. Zároveň také roste podíl sňatků snoubenců, kteří mezi sebou mají výrazný věkový rozdíl (10 a více let). Otázkou je, do jaké míry tyto změny budou mít vliv na rozvodovost, protože právě takové svazky vykazují nižší míru stability a větší část se jich rozvede v porovnání s těmi, kde jsou snoubenci stejně staří.

Graf č. 2 Vývoj sňatků podle věkového rozdílu mezi snoubenci, 1993-2012

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní výpočty

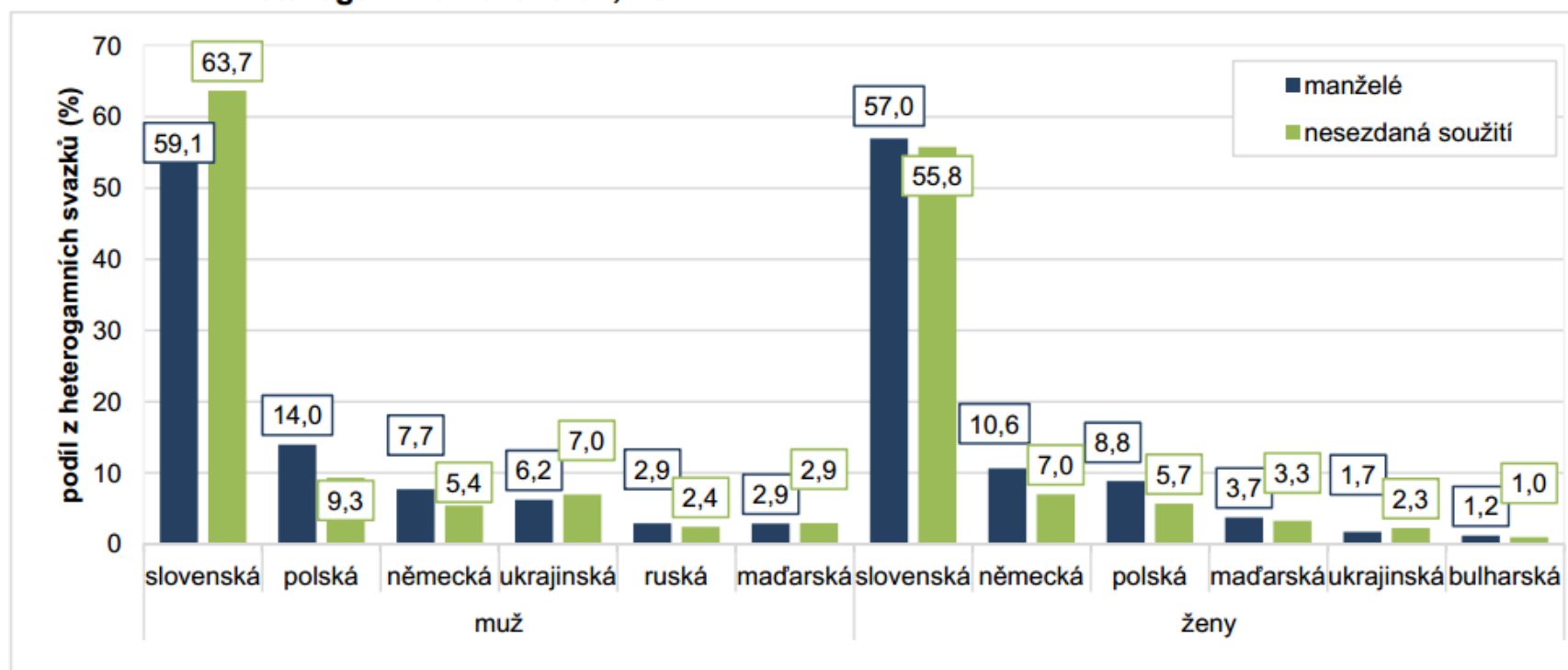
Náboženská homogamie

Podle Sčítání 2011 bylo nábožensky homogamních, tedy oba partneři vyplnili naprosto stejné náboženské vyznání, 79,9 % manželských párů a 76,8 % párů žijících v nesezdaných soužití. Homogamie je nejvyšší u ateistů, nižší u lidí hlásících se ke křesťanským církvím.

Národnostní homogamie

97,0 % českých mužů žijících v manželství mělo partnerku, která se také hlásila k některé z národností České republiky, a z těch, kteří žili v nesezdaném soužití, to bylo téměř stejně - **96,6 %**. U českých žen byly podíly nepatrně nižší – **96,7 %** resp. **95,5 %**.

Graf č. 12 Nejčastější národnosti partnerů/ek českých mužů a žen žijících v národnostně heterogamních svazcích, 2011¹²

Zdroj dat: ČSÚ (SLDB), vlastní výpočty

Homogamie

U prvních sňatků je homogamie vyšší než u opakovaných.

U nesezdaných soužití je homogamie o něco málo nižší než v manželství.

Giddens: Transformace intimity

Dnes do manželství vstupují sexuálně zkušenější lidé, více žen považuje uspokojivý sexuální život za klíčový prvek spokojeného manželství, stejný počet žen jako mužů má mimomanželský poměr. V Americe (a v mnoha jiných západních společnostech) probíhá RADIKÁLNÍ TRANSFORMACE INTIMNÍHO ŽIVOTA.

Čistý vztah

Je to úzké a emocionální pouto k druhému; spojení s druhým, které pokračuje jen do chvíle, dokud oběma stranám přináší dostatečné uspokojení.

Sňatečnost 1950 - 2013

Romantická láska x čistý vztah

Navždy, jedinečná x aktivní, týmová

Hledání jedinečné osoby x hledání jedinečného vztahu

Nerovnost v emocionál. investicích a ziscích x rovnost v emocionál. investicích a ziscích

Chladný a nedostupný muž x objevení mužské emocionality

Primární vznešená láska x oboustranné sexuál. potěšení klíčové, * ars erotika

Hranice mezi respektovanou a „padlou ženou“ x kultivace erotických schopností u obou

Předpoklad sexuál. exkluzivity x sexuál. exkluzivita není podmínkou

Základ v heterosexuál, a rozdíly mezi muži a ženami x nespojena s heterosexuál. , důl. je poznání rysů druhého